

SÁRBOGÁRD és VIDÉKE

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 korona.
Félévre	4 korona.
Negyed évre	2 korona.

Egyes szám ára 20 fillér.

Kapható Spitzer Jakab könyvnyomdájában

Szerkesztőség: Telefon sz. 29.

Sárbogárd, Kohn Bertalan-fele ház.
ahová a lap szállási részét érintő közlemények küldendők.

Kiadóhivatal: Telefon sz. 22.

Sárbogárd, Andrásy-ut 417.
ahová a lap anyagi oldalát érintő dolgok intézendők, hirdetések, előfizetés gyűjtés.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Székely Hugó.**

Társzerkesztő: **Tiringer Lajos.**

Gazdasági közigazgatás.

Irta: **Teleki Dezső,** szolgabíró.

Nem lehet elvitatni, hogy Magyarországon a szociális társadalmi akciók szép eredményeket hoztak létre. A gyermekmenhelyek, szanatóriumok, népkonyhák, fogyasztási szövetkezetek, továbbá egyéb humánus intézetek, melyek a nép erkölcsi, anyagi helyzetét előmozdítani törekednek, lassan ugyan, de mégis szaporodnak. Ámde nem szabad kívánunk, hogy mindent az állam tegyen.

Az a vak politika is mérően ábrándozás, melynek jelszava, hogy először az egyes polgárok anyagi helyzetén kell segíteni, módosabbá kell tenni a népet, azután minden magától jön. Első sorban nem az egyeseket kell vagyponhoz, jobb megélhetéshez juttatni, hanem a községeket, mint erkölcsi testületeket. A reformálásnak innen kell

kiindulni. Minden község legyen egy-azersmind gazdasági iskola, mintarep, szemmel látható élő példa, mely munkára, takarékosagra, felelősségre biztatná, szoktatná a népet, a társadalmat. A szegény állapotot csak a vagyonos községek tehetik terőssé. Vagyonos községek helyes háztartással a népet is boldogítani tudják. A nemzet erősítésének ez a legbiztosabb, legkönnyebben elérhető módja. Az állam a községekben találja fel erőinek hatalmas megsztóit, ezen erőátvitel fogja a társadalmat átalakítását létrehozni s abban valódi pezsztést előidézni. A községeknek kell vezető szerepet végezni, nem a szétdarabolt, zilált társadalom egyes feltűnő, azután letűnő alakjainak. Mily más eredmény mutatkoznék, ha községeink céltudatos házi gazdálkodással, hazai fogyasztási szövetkezéssel, értékesítő közraktárral, szolgálnak nemzeti iparunkat, kereskedelmünket.

Itt rá kell, hogy mutassunk a tömeges társulás előnyeire.

Ha milliók egy célt tűznek ki maguknak, egy cél eléréséért egy táborba állanak össze, kis fáradsággal, kis áldozattal bámulatos dolgokat tudnak kivívni. Míg az egyesek egymástól különvalva, szervezés nélkül, gyöngék s nagy megerőltetéssel is csak vergődnek. Társadalmunkban az alkotás csirái megvannak, csak egységes vezetést nem találunk. Kapkodunk jobbra-balra rendszertelenül. Így többet romtunk, mint alkotunk. Bizalmunk a sivar jelenben megrendült. Érezzük, hogy a mai állapoton segítenünk kell! Segítséget várunk s azt sem tudjuk honnan? Külföldi példakról másolgatunk s nem vesszük észre, hogy a mi intézményeink, a mi alaptervezésünk egészen más, mint a külföldnek konzekvensen, természetes uton kifejlődött kultur s gazdasági intézményei. A külföld civilizált

A SÁRBOGÁRD ÉS VIDÉKE TÁRCZÁJA.

Kora halál.

Mutatvány a „Tavaszi” gyűjteményből.

Víjog a szél, hull a levél. . .
Szép meleg nyár hova levél?
Olyan kedves, bájos valál
S letépett a kora-halál.
Tiszta menyebolt, napos rétek,
Vidám munka, vig legények,
Fényes sugár, fényes napok,
Hej, de hamar elmúltatok!

Víjog a szél halmon, völgyön.
Resseg az ág a nagy tölgyön.
Levelek hullnak az útra,
Eltűnt a nyár gyorsan futra
Komor az ég, résszel tele,
Fűtyül az elmúltás szele. . .
Olyan szép volt ez a határ!
Mért markolt belé a halál?

Víjog a szél völgyön, halmon. . .
Nekem is csak meg kell halnom,
A pusztító nagy, szent halál.
Mindenütt csak veám talál.
Természet és élet, álm,
Mind, mind az én nagy halálom.
Csupa halál ez az élet!
Egy sóhaj a gyászkiéret.

Takács Bálint.

Az orvos hivatása.

Irta: **Dr. Löwy József.**

A florenzei herceg egyszer azt kérdezte udvari bolondjától, mily foglalkozásu ember van a legtöbb Florenzben. „Orvos,” felelte a bolond. A herceg nem akarta hinni. A bolond erre fogadott vele, hogy ket het alatt legalább 300 orvos nevet fogja összegyűjteni.

A rákövetkező vasárnap a bolond felkötötte állat, mintha fogja Tajna és a templom elé állott.

Majdnem mindenki megszoitotta, hogy mi baja. Amikor, mondotta, hogy fogja fáj, minden kérdező ajánlott a fogfájás ellen valamit. A bolond gondosan feljegyezte az ajánlatot és ajánló nevét. Maga a herceg is, aki már egészen megelégedezett a fogadásról, mondott neki valamit.

Másnap a bolond átnyújtotta a hercegnek az ígért 300 nevet, amelynek elen magának, a hercegnek a neve állott. A herceg nevetett, és fizetett.

Csakugyan, ha mindenkit orvosnak nevezünk, aki „gyógyítással foglalkozik,” akkor mindenki az. Minden ember ajánlott már barátjának, szomszédjának stb. valamit baja ellen egy-és más „biztos”, „kíséralt” hazi szert. Még akkor is igen sokan volnának az orvosok, ha csak azokat számítanók közéjük,

akik gyógyítással iparszerűleg foglalkoznak. A babák, az apolók, a kórházi- és fürdőszemelyzet, a masseurók stb. mind, mind orvosok volnának. Orvosi működés és „gyógyítás” nem egy dolog. Az orvosi működés tehát többet foglal magában.

Magában foglalja a betegség helyes felismerését és azoknak lehetőleg pontos megitelesét. A felismerést az orvosi jargonban kórismenek, a megitelest kórjósoltnak mondják. És csak az orvos, aki megitelet és jól ismerni tudja a betegségeket. Már Hippokratész az ó-kor legnagyobb orvosa mondotta:

„A jó felismerés, ez a jó megiteles jellemzi a jó orvost.”

De a jó „gyógyítás” már nem kelleke a jó orvosnak. Nem pedig azért, mert nincs hatalmában. A beteg ugyan ma és ez előtt, azért keresi fel az orvost, hogy nala jó gyógyítást találjon. De ez csak azért van, mert a beteg nem tudja, hogy a betegségeket nem gyógyítják, hanem azok gyógyulnak, nem tudja, hogy az orvos csak kezel, a gyógyítást a természet végzi: „Natura sanat, medicus curat” (Hippokratész: A természet gyógyít, az orvos kezel.) A beteg mindezt nem tudja, de az orvosnak kell ezt tudnia. És a tojan, lelkiismeretes orvos nem is mondja, hogy ő valamely beteget meggyógyított, mert az sohasem igaz. Igaz az, hogy a beteg meggyógyult az ő kezelése alatt.

államaiban a társadalom s a közigazgatás századok óta egybeforrott. Nálunk e két tényező egymástól idegen. Bürokratikus uton társadalmi problémákat akarunk megoldani. A centralizált közigazgatás segítségével akarjuk az állam gazdaságát, kulturáját fokozni s e ténykedésből a társadalmat egészen kiküszöböljük.

Magyarország felvirulása a községek szociális életétől függ csupán. A községeknek, e jogi testületeknek társulása, szövetsége lesz az a megváltó hatalom, mely nemzetünkkel naggya teheti. A községeket át kell szervezni. Oly hatalmi eszközökkel kell azokat felruházni, oly mozgékonyssággal kell azokat önteni, hogy a községek társadalmi állápon az ipar, kereskedelem, gazdaság empóriumaiává váljanak. Kezdetben állami segítséggel kellene a községi gazdasági életet üzembe venni, itt-ott kisebb iparvállalatot lehetne felállítani, (községi szövőgyárat, tegla, cementgyárat, nagyobb méretű konyhakertészetet, gyümölcsészetet stb.) A vállalkozó, a gyáros maga a község volna ellenőrző-zemélyezett. A községek egymással szövetségben állanak, egymást anyagilag támogatják, kereskedelmi, gazdasági összeköttetést tartanak fenn. A nagyobb városokban az állam közraktárakat állítson fel s szervezzen értékesítési központokat, melyek az eladásra szánt iparcikkek részére piacot teremtsenek.

Ezen eszmék nem a képzelet világából valók. A szövetkezés erejének felhasználásában Anglia régen, például mutatott. Poroszországban, a községek ilyen átalakulása már 1891. évben kezdetét vette. De mi nálunk ezt az újítást csak a községi adminisztráció ala-

pos, célszerű reformjával lehetne végrehajtani.

Községi képviselőtestületi közgyűlés.

Sárbogárd község képviselőtestülete f. hó 17-én tartotta rendes tavaszi közgyűlését. Mintegy 33 képviselőtestületi tag volt jelen, az intelligencia nagyobb része ezúttal is távollételel tüntetett. A tárgysorozat legtöbb pontján egyszerű tudomásvétellel siklott át a közgyűlés. Nagyobb vitát csak a tárgysorozat 9-ik pontja, a füzolgabiró rendelete az utczák átlaközveszeröl, továbbá 11-ik pontja, Dr. Fenyves Ferenc polgári iskolára 1200 kor. évi segélyt ker. idézett elő.

A füzolgabiró ugyanis az utczák járhatóvá tételé végett már hónapokkal ezelőtt rendeletileg meghagyta a képviselőtestületnek, hogy Sárbogárd utczáit fokozatosan rendezze és pedig akként, hogy az utczák javítás-szakértő közbejötté mellett rendes átlaközveszeröl fogantassa, mert másféle javítást az itteni falajviszonyok meg nem tűnnek. — A füzolgabiró pedig egy nagyobb kölcsön felvétele útján gondoskodik.

Sajnálatosul kell constatólnunk, hogy a füzolgabirónak a haladás jegyében kiadott eke rendelete a képviselőtestület szűkbeűszen az magadásán csaknem hajótörést szenvedett, mert a „haladás“ kerékkötői,

kik pedig a képviselőtestületben túlsúlyban vannak — mint minden alkalommal, ezúttal is azzal érveltek, hogy „nincs fedezet!“ Csak az intelligensebb képviselőtestületi tagok erőyes fellépésének köszönhető, hogy a képviselőtestület annyit megis elhatározott, hogy az egyes járhatóan utczákat a lehetőséghez kepest minél több rendezni fogják, a végleges rendezést, illetve kölcsön felvételt pedig az őszi közgyűlés döntésének tartják fenn.

Különösen sympathikus volt Dr. Österreicher Gyula, Huszár Ágoston, Mészöly Áron, dr. Goldner Mór és Miklós Aladár szereplése, kik nyílt őszinteséggel tárták fel községünk mizeriáját és adtak kifejezést abból nézetüknek, hogy a képviselőtestületnek a multban

követett helytelen községi politikával és szűkbeűsseggel végre szakítani kell és a község fejlődése érdekében a jövőben nagyobb anyagi áldozatot kell hoznia. Felszólalásaikban valamennyien erőyesen követelték az utczák sűrűs rendezését és járhatóvá tételét. Ugyanitt kell kiemelniük Vogel Ferenc sympathikus szereplését, ki egyszerű polgár ember létező több felszólalásában adta tanácsát annak, hogy a haladás és civilizáció követelményei iránt helyes érzelkekkel bír.

A történeti hüség kedvéért még azt is fel kell említenünk, hogy a füzolgabiró rendelet parolainak felszólalásait a „maradiak“ érvek hiányában zajos ellenvetésekkel kísérték és „nekünk nem kell semmiféle-újítás“, „a mi eddig jó volt, jó lesz ezután is“ és „nincs fedezet!“ s ehhez hasonló közbeszólásokkal jeleztek, hogy a füzolgabiró rendelete semmikép sines nyitokra és hogy felnek a pótdó felemeléstől.

Hasonló érdeklődés mellett tárgyalták a polgári iskola segélyezésének kérdését is, melyre vonatkozol az előadó, S. A. L. M. O. N. György főjegyző azt indítványozta, hogy a képviselőtestület „fedezet hiányában“ a kért segélyt tadjja meg. Már-már attól lehetett tartani, hogy ezen felfogás fog a képviselőtestületnél diadalra jutni, ekkor Dr. Österreicher Gyula jelentkezt szolásra és nagy érdeklődés közepette fejtegette a polgári iskolának nagy kulturális jelentőségét s annak a szülőkre báramló nagy gazdasági előnyeit és az előadó indítványával szemben a segély megszavazását javasolta. Dr. Goldner Mór hasonló értelemben szólt fel és a Miklós Aladár által kezdeményezett polgári iskolai segélyző-egyesületre való tekintettel egy közvetítő indítványt tett oly értelemben, hogy a község csak a segélyző-egyesület jóvedelmének évi 1200 koronára való kiegészítésével terheltesse. Többek felszólalása után a két ellentétes indítvány szavazás alá boesjuttatott és ez alkalommal történt meg Sárbogárd község történetében páratlanul álló az az esemény, hogy a községi képviselőtestület a főjegyző indítványát elvetette és ezzel elfogadta, illetve határozattá emelte

Néhány példával fogom a mondottakat megvilágítani. Mondjuk valaki eltört, felkarcsontját. Az orvos összeilleszti, a csont két darabját és rögzítő kötéssel gondoskodik arról, hogy az a két csont együtt maradjon. És azután várja, hogy a természet meggyógyítsa, illetve összenövesse, összerassza a törött csontot. Fialat embernél mondjuk öt hét alatt, öreg embernél esetleg tíz, bizonyos betegségeknek pedig a törött csont soha sem forr össze. Az orvos egyformán kezeli mindhárom esetet, de a természet nem egyformán gyógyítja és a gyógyítás sem lesz egyforma.

Az orvos tehát nem gyógyít soha. De azért amit a fenti példából is kitűnik, fontos szerepe van a betegség megítélésén kívül is. Ez a szerep pedig az, hogy lehetővé teszi, elősegíti a természetes gyógyulást.

Azt a törött csontot ő csak összeilleszti az igaz, de ha nem illeszti össze, nem is forhat össze; nem minden emlőgyulladás gyógyul meg kezelés alatt, de mégis több mint anélkül, stb.

Ott ahol természetes gyógyulás nincs, ott hiába akar az orvos „gyógyítani“. De nem hiába kezel. Az ő kezelése nyomán megszűnhetik a fájdalom és egyéb kellemetlen tünet, mondjuk álmatlanság, étvágytalanság, stb.; A beteg állapota elviselhetőbb, élete hosszabb lesz. Szóval a lelkiismeretes orvos

nagyon hasznos, nagyon fontos munkát végez, ha nem is gyógyít.

A természet gyógyít tehát. És ez magyarázza leginkább azokat a tagadhatatlan eredményeket, melyeket a csodadoktorok, a kuruzslók elérnek. És ezek az urak gondoskodnak róla, hogy a nagyközönség tudomást szerzzen minden betegről, akit meggyógyítottak? azokról persze hallgatnak, a ki nem gyógyult meg.

A kuruzslók és csodadoktorok anyagi sikerének más sikernek nincs is, de nem is kell nekik másik oka a lelkiismeretlenség. Ők minden megismernek a betegnek amit csak kíván: hosszú életet, erőt egészséget.

Eszembe jut a következő igen jellemző adoma:

„Egy párizsi orvos tanár Lyonba utazott egyszer. Hallotta, hogy csodadoktor van ott, aki mindenkit meggyógyít.

Ráért, hát meglátogatta. És felismerte benne a egykori szolgáját, aki hajdani urát nagy tisztelettel fogadta.

„De hogyan lett belőled orvos kérdezte tőle. — Nyolcz évig szolgáltam a tanár úrnál, az alatt ellestem egyet mást.

„De én ráan magamra se mondják, hogy csoda doktor vagyok.“ mondja a tanár.

„Hajló a tanár ur csak annyit ígér, amennyit megadhat, holott mindent megígér, amit csak kíván.“ — És akad holand, aki mindent elhisz?”

A szolga az adakhoz vezet a tanárt, Nézze tanár ur, hány ember megy itt el egy óra alatt?”

— Mondjuk, ezer. — Azok között hány okos ember van? — Mondjuk száz. — No hát az a száz az ön publikuma, a többi az ehnyém.

És akárhány kuruzsoló és csoda-doktor van, mindnek van közönsége.

De hát okvetlen tudatlan és csaló minden csodadoktor? Hisz elképzelhető, hogy tudós, tapasztalt orvos csodadoktor hírébe hozza magát a profit-kedvéért? — Elképzelhető, az igaz. De a csoda doktor, akkor is rossz orvos lesz. A jó orvosnak nemesak tudással kell bírni, de nagyon gyöngéd lelkiismerettel is. És mindig első sorban a beteg javára kell gondolnia. Csak azután magára. De aki ilyen, abból nem is lesz csodadoktor.

Különbien megjegyezhetjük azt a tény is, hogy soha csoda-doktor még előbbre nem vitte az orvosi tudományát. És ha a csodadoktorok nemesak lelkiismeretlenek, de tudatlanoknak is tartják, bizony nem fogunk tévedni.

De, vajjon mivel rosszabb a kuruzsló az orvosnál? kérdezhetné valaki. A kuruzsló nem gyógyít, az igaz, de az orvos sem! — De az orvos felismeri, megítéli a betegséget, amit a kuruzsló nem tud; de kezeli észszerűen; amit a kuruzsló nem tudhat, mert az észszerű kezelés alapfeltétele a felismerés de legalább nem árt soha a betegnek, ha néha nem is tud használni, a kuruzsoló azonban számdalanszor árt.

Az az igazság, hogy az orvos nem gyógyít, hanem kezel, az orvosok tulajomó részének lelkekben él. Csak némely sebész-
szó-

IRKA-FIRKA

Rovatvezető: Tó.

Beköszöntött a tavasz . . . Itt állok a pattanó himbókból kirakott, zöld erődás kapujánál és lelegzek újra meg újra es szívem a friss, harmattal terhes levegőt, amely keresztül járja a lelket . . . Zsongának, ke-rengenek a halk hangok, de már nem úgy, mint régen. Nem úgy mint akkor, mikor meg azt hittem, hogy a virágok nekem nyílnak, hogy a madarak nekem esiesergők körül ta-vaszi indulójukat és amikor a tavaszi szello

ritmikus táncal libent, be ablakomról es nyugatott, költögetett: „Siess, siess, mert vár rád valaki.”

Kis ligetünk esőndes . . . A szélső sa-tarvon főketerdas legények, fehér leányok a templomába igyekeznek . . . Imádkozni . . . Nekem miés kiért . . . Berohanok a liget belsejébe, es lazás fejemet a kőrömrá haj-tom. . . . Majd felállok es levegőért megyek, friss, hideg, zamatos tavaszi levegőért.

Zöldelő orgonabokrok, szelen öreg fa busul. Odamegyek hozzá. Régi ismerősöm. A neveim kezdődőkh rajta. A múlt tavasszal

véstem az oldalába. Hogy beborított azóta! Furesa. . . . A szívembe is bevéstem egy nevet, egy feketehajú, fehér lelkű kis leány nevet. . . . A szony-jelt befőle. . . . Szereti a ferjét, azt beszélük róla. . . . Ez a seb csak nem akar hegyógyulni. Faj, nagyon faj, pedig már itt a tavasz, a rügybontó, a gyogyulásthöz. . . . Ki tudja hány tavasz he-gy-zt be.

Kierek a ligetből. . . . Zaj, láрма, tü lekedés az el-tért, a pénzért. . . . Hátra-szegem a fejemet büszkén, dacosan es bele-vagok az Életbe felejteni. . . .

Wolf József, Sárbogárd.

vas, gép és tüzelőanyag raktár. — Telefon 28.

Van szerencsém ajánlani a legmérsékeltőbb áron számítva alantjelzett áruimat ab raktár, u. m.:

la. bük hasab m.³-ként 10 korona.

Tatai la. darabos szenet 100 kgm.-ként 3 kor. 20 fill.

la. osztraui kétszer mosott kovács szén 100 kgm.-ként 4 korona.

Azonkívül raktáron tartom állandóan az összes vas- és gazdasági géparukat, ke-rekparákat, varrógépeket es azok alkatrészét. A gépeket részletfizetésre is szállítom.

Dzirzon kaptárak, országos méretű, négyesek és hatos egyenként 4 koronáért kaphatók la-kásomon.

HEISZLER ANTAL

Sárbogárd.

KORONA szálloda

SÁRBOGÁRD.

Naponta frissen csapolt Kőbányai sör. Balatonmelléki borok. Jó ma-gyar konyha. Orosz szobák. Pontos figyelemes kiszolgálás. Mérsékelt árak.

PORKOLAB LÁSZLO
vendéglos

Hirdetések

jutányos árban felvétetnek a könyvnyomdában.

Milliók

használják

köhögés

rekedtség, katarus, nyálkásodás, görcs es számárhurut ellen

Kaiser-féle Mell-Karamellák
a „3 fenyővel”

6100 elismerő okle-véllel orvosok es magánosoktól.

Kiváló ízletes honbon. Csomag 20 es 40 fillér, dohoz 60 fillér.

Kapható **Miklós Aladár** gyógyszer-tárában.
Sárbo-gárd-on.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy Sárbogárdon, ilj. Deutsch Adolf ur fakereskedése tőszom-szédságában (Mányoki-féle házban) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

gazdasági gépműhelyt, vas-és fémöntödét

nyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó vasestergályos munkákat, új géprészek öntését, melyek a legjobb kivitelben es a leg-jutányosabb árban eszközöltetnek.

Ugyiszintén elvállalok bármiféle gőzgépek-nek es motoroknak magánjáróra átalakítását. Szíves partfogásukat kérve, maradtam

tisztelettel

Neszтели József

gépész.

Jó házból való fiuk tanoncúl felvétetnek.

ROSSZUL TESZI

ha más iszik, mint francia cognacal egyen-értékű tiszta borpárlatból készült „holló” véd-jegyű cognacot.

Eredeti palaczkokban kapható

MIKLÓS ALADÁR
gyógyszertárában
SÁRBOGÁRDON.

BORSZÉKI

gyógy- és üdítővíz a szénsavas ásványvizek királya.

Telefon sz. 18.

Kapható minden jobb fűszerkeres- kedésben es vendéglőben.

SPITZER JAKAB

könyvnyomdatulajdonos, papir- és írószer-kereskedése

SÁRBOGÁRD.

Telefon sz. 18.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek ajánlani legújabb díratu névjegyeket szép es izléeses kivitelben. Nagy választék mindennemű férfi es női levélpapirokban.

Postai megrendelések soron kívül intéztetnek el.

Nyomatott Spitzer Jakab könyvnyomdájában, Sárbogárdon.